

BÁO CÁO THAM LUẬN

MỘT SỐ KẾT QUẢ NỔI BẬT TRONG CÔNG TÁC QUẢN LÝ VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

Thành phố Hồ Chí Minh là đô thị có diện tích lớn thứ hai (2.095,57 km²) và đông dân nhất cả nước với dân số đã hơn 9 triệu người, là trung tâm của khu vực Nam Bộ, gắn kết đồng bằng sông Cửu Long và miền Đông Nam Bộ, nối liền với các tỉnh trong vùng và là cửa ngõ quốc tế. Tỷ trọng kinh tế thành phố trong kinh tế cả nước tiếp tục tăng, đến năm 2020 chiếm hơn 22% GDP cả nước, có 18 Khu công nghiệp (15 Khu công nghiệp tập trung, 2 Khu chế xuất và 1 Khu công nghệ cao) với 1.300 nhà máy hoạt động trong các Khu công nghiệp và hơn 3.000 cơ sở sản xuất (lớn, vừa và nhỏ) ngoài các Khu công nghiệp tập trung tiếp tục khẳng định là Thành phố đầu tàu kinh tế của cả nước và khu vực.

Bên cạnh những thành tựu về phát triển kinh tế - xã hội, quá trình đô thị hóa và đặc biệt là sự gia tăng nhanh chóng về dân số, Thành phố đang phải đối mặt với nhiều thách thức về ô nhiễm môi trường, phát thải khí nhà kính thông qua các hoạt động sinh hoạt; xây dựng; tiêu thụ năng lượng; hoạt động giao thông; sản xuất và sử dụng sản phẩm sản xuất công nghiệp, nông nghiệp, lâm nghiệp,.....

Trước các yêu cầu cấp thiết về bảo vệ môi trường nhằm đảm bảo mục tiêu xây dựng Thành phố có chất lượng sống tốt, phát triển bền vững, công tác kiểm soát ô nhiễm, cải thiện chất lượng môi trường luôn được Lãnh đạo thành phố quan tâm, chú trọng. Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh đã ban hành Chương trình hành động số 13-CTrHĐ/TU ngày 25 tháng 10 năm 2016 về thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ thành phố lần thứ X về Chương trình giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2016-2020 (là một trong 7 chương trình đột phát của thành phố), đồng thời chỉ đạo triển khai nhiều chương trình, kế hoạch, giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác bảo vệ môi trường; trong đó, nổi bật là Chỉ thị số 19-CT/TU ngày 19 tháng 10 năm 2018 của Ban Thường vụ Thành ủy về thực hiện Cuộc vận động “Người dân Thành phố Hồ Chí Minh không xả rác ra đường và kênh rạch vì Thành phố sạch và giảm ngập nước”, Nghị quyết số 03/NQ-HĐND ngày 11 tháng 06 năm 2017 của Hội đồng nhân dân thành phố về công tác bảo vệ môi trường đô thị, khu dân cư và quản lý chất thải trên địa bàn thành phố.

I. Một số kết quả nổi bật trong thời gian qua

1. Về công tác lãnh đạo, chỉ đạo và phối hợp tổ chức thực hiện

- Về công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện

Thực hiện các chỉ đạo của Thành ủy, Ủy ban nhân dân Thành phố về công tác bảo vệ môi trường trên địa bàn thành phố, Cấp ủy và chính quyền các cấp đều đã ban hành nhiều nghị quyết, chỉ thị, kế hoạch, văn bản chỉ đạo nhằm triển khai thực hiện hiệu quả các nhiệm vụ theo chức năng nhiệm vụ được giao. Xác định đây là nhiệm vụ quan trọng, Lãnh đạo Sở Tài nguyên và Môi trường đã khẩn trương và quyết liệt trong lãnh đạo, chỉ đạo các Phòng, ban, đơn vị thuộc Sở tổ chức thực hiện các chương trình, kế hoạch theo chỉ đạo của Thành ủy, Ủy ban nhân dân Thành phố.

Để đáp ứng đủ nguồn nhân lực và năng lực triển khai các Chương trình, Ủy ban nhân dân Thành phố thành lập Ban Điều hành Chương trình hành động Giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2018 - 2020 của Thành phố¹ với thành viên là Lãnh đạo các Sở ngành; trên cơ sở đó, Lãnh đạo Sở Tài nguyên và Môi trường đã chỉ đạo thành lập Tổ công tác của Sở thực hiện Chương trình Giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2016 - 2020 để kịp thời tổ chức triển khai, theo dõi, giám sát việc thực hiện chương trình; chịu trách nhiệm điều phối các nhiệm vụ được phân công và định kỳ tổng hợp kết quả thực hiện của các Sở ban ngành và Ủy ban nhân dân các quận/huyện, những khó khăn, vướng mắc cần phải giải quyết và đề xuất những nội dung, giải pháp cần điều chỉnh, bổ sung để kịp thời trình Ủy ban nhân dân Thành phố xem xét, quyết định.

- Về công tác phối hợp triển khai thực hiện

Trong thời gian qua, Đảng bộ, chính quyền Thành phố đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo các Sở ban ngành huy động mọi nguồn lực để phát triển kinh tế - xã hội đồng bộ, gắn với công tác quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường. Thực hiện nhiệm vụ đó, Sở Tài nguyên và Môi trường đã phối hợp chặt chẽ, thường xuyên với các Sở ban ngành như Sở Xây dựng, Sở Giao thông vận tải, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Sở Công thương, Sở Giáo dục và Đào tạo,... và đặc biệt là Ủy ban nhân dân các quận/huyện cùng xây dựng kế hoạch chi tiết và triển khai thực hiện Chương trình giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2016-2020, Chỉ thị số 19-CT/TU ngày 19 tháng 10 năm 2018 của Thành ủy, Nghị quyết 03/NQ-HĐND ngày 11/06/2017 của Hội đồng nhân dân thành phố và rất nhiều chương trình, kế hoạch trong lĩnh vực môi trường, các dự án vệ sinh môi trường, nạo vét khơi thông dòng chảy, trả lại chức năng tích nước và giao thông cho nhiều kênh rạch trên địa bàn Thành phố, triển khai

¹ Quyết định số 5559/QĐ-UBND ngày 04 tháng 12 năm 2018 của Ủy ban nhân dân thành phố

chương trình di dời các cơ sở sản xuất gây ô nhiễm môi trường vào các khu công nghiệp tập trung gắn với quá trình đổi mới thiết bị và công nghệ xử lý chất thải,... đã góp phần kiểm soát, giảm thiểu, ngăn chặn ô nhiễm không khí, nước mặt, nước ngầm, chất thải rắn thông thường, chất thải nguy hại.

Tuy nhiên, để việc triển khai thực hiện Chương trình đem lại hiệu quả thiết thực thì công tác bảo vệ môi trường phải được lan tỏa đến người dân. Do đó, Sở Tài nguyên và Môi trường đã chủ động, tăng cường kết nối, tranh thủ sự tham gia phối hợp của một lực lượng tuyên truyền hết sức đông đảo là Ủy ban mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Hội liên hiệp Phụ nữ, Liên đoàn lao động Thành phố, Thành đoàn, Hội nông dân, Hội cựu chiến binh và các tổ chức đoàn thể trong công tác vận động, tuyên truyền, phổ biến kiến thức pháp luật về bảo vệ môi trường cho cộng đồng dân cư, doanh nghiệp, khu dân cư, từng khu phố; với mục tiêu mỗi người dân đều có ý thức về bảo vệ môi trường, hiểu biết cơ bản về biến đổi khí hậu, để mỗi người dân hiểu được bản thân chính là một thành tố quan trọng xây dựng thành phố xanh sạch đẹp, phát triển bền vững.

Đối với các tỉnh thành phố khác, Sở Tài nguyên và Môi trường đã chủ động, không ngừng tăng cường hợp tác, giải quyết các vấn đề vi phạm trong khai thác tài nguyên và ô nhiễm môi trường giáp ranh liên tỉnh. Trong các năm qua, Sở Tài nguyên và Môi trường thành phố cùng với 02 tỉnh thành giáp ranh (tỉnh Bình Dương và tỉnh Long An) ký kết kế hoạch liên tịch để khảo sát, lấy mẫu 02 tuyến sông, kênh rạch (Suối Ba Bò và kênh Thầy Cai-sông Cần Giuộc); kịp thời đề ra giải pháp quản lý và xử lý các cơ sở xả thải nước gây ô nhiễm nguồn nước trên 02 tuyến kênh này. Với sự phối kết hợp chặt chẽ và quyết liệt trong thời gian qua, môi trường nước tại khu vực này đã từng bước được cải thiện. Bên cạnh đó, để quản lý tài nguyên và môi trường hiệu quả, chặt chẽ hơn, Sở Tài nguyên và Môi trường cũng đã chú trọng triển khai thực hiện tốt Đề án bảo vệ môi trường lưu vực hệ thống sông Đồng Nai; nỗ lực cùng các tỉnh, thành giáp ranh tiếp tục triển khai thực hiện Quy chế phối hợp giữa Thành phố Hồ Chí Minh, Bà Rịa Vũng Tàu, Đồng Nai, Bình Dương, Tây Ninh, Long An, Tiền Giang, Bình Phước, Lâm Đồng.

2. Kết quả thực hiện giai đoạn 2016-2020

Qua 5 năm triển khai thực hiện, chất lượng môi trường Thành phố Hồ Chí Minh có những thành tựu nhất định và có những bước thay đổi, cải thiện từng năm. Kết quả nổi bật như sau:

- Về Chương trình Giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2016-2020: Chương trình được triển khai gồm 05 nhóm giải pháp và 27 nhiệm vụ với 54 chương trình, dự án, đề án cụ thể do từng sở, ngành thực hiện. Đến nay đã có 37/54 chương trình hoàn thành trong giai đoạn 2016 - 2020 (đạt tỉ lệ 68%), còn

17 chương trình đang tiếp tục triển khai thực hiện. Kết quả đã hoàn thành 12/16 chỉ tiêu đặt ra (đạt 75%). Theo đó, tỉ lệ cơ sở công nghiệp xử lý nước thải theo quy đạt 97% với tổng lượng nước thải xử lý là 99%; tỉ lệ cơ sở công nghiệp đầu tư hệ thống xử lý khí thải tại nguồn hoặc sử dụng nhiên liệu ít gây ô nhiễm đạt 98%; tất cả bệnh viện đều được đầu tư xây dựng hệ thống xử lý nước thải; 100% khu công nghiệp, khu chế xuất, khu công nghệ cao, cụm công nghiệp có chủ đầu tư cơ sở hạ tầng, có hệ thống xử lý nước thải tập trung và hệ thống quan trắc nước thải tự động có đường truyền dữ liệu về cơ quan quản lý để kiểm tra, giám sát; 100% tổng lượng chất thải rắn sinh hoạt, chất thải nguy hại, chất thải y tế được lưu giữ, thu gom, vận chuyển, xử lý, tái chế và tái sử dụng đảm bảo tiêu chuẩn môi trường; áp dụng công nghệ xử lý chất thải rắn sinh hoạt (tái chế, làm phân compost và đốt) 31% (tương đương 2.900 tấn/ngày) và chôn lấp hợp vệ sinh 69% (tương đương 6.500 tấn/ngày) trên tổng lượng chất thải rắn sinh hoạt.

- **Về kết quả triển khai Chỉ thị số 19-CT/TU của Thành ủy:** Việc triển khai Chỉ thị số 19-CT/TU - một nội dung quan trọng trong thực hiện Chương trình giảm ô nhiễm môi trường, tập trung về công tác tuyên truyền, vận động thay đổi hành vi, thói quen của người dân để chấm dứt tình trạng xả rác bừa bãi nơi công cộng đến nay đã đạt được nhiều kết quả tích cực, tạo sự chuyển biến rõ rệt về vệ sinh môi trường. Trong hơn một năm thực hiện, đã có 100% phường - xã - thị trấn trên địa bàn Thành phố tổ chức đối thoại với nhân dân về bảo vệ môi trường với 7.904 cuộc đối thoại, vận động hơn 2,1 triệu hộ dân thực hiện cam kết không xả rác bừa bãi, thực hiện bỏ rác đúng nơi quy định; đã chuyển hóa được 100% (825/825) điểm ô nhiễm về rác thải thành sân chơi thể thao, vườn hoa, công viên; vận động xã hội hóa việc lắp đặt 37.871 camera an ninh kết hợp theo dõi giám sát về chất lượng vệ sinh môi trường và lập biên bản ra quyết định xử phạt vi phạm hành chính 13.501 trường hợp với số tiền phạt khoảng 26 tỷ đồng; đã trang bị 36.650 thùng rác công cộng trên các tuyến đường và tuyến hẻm trên địa bàn phục vụ nhu cầu thải bỏ rác sinh hoạt của người dân thành phố; có 96/321 (tỷ lệ 29,9%) phường – xã – thị trấn được công nhận “phường – xã – thị trấn sạch, xanh, thân thiện môi trường”,...

3. Khó khăn, tồn tại

Bên cạnh các kết quả đáng khích lệ, vẫn còn các khó khăn, thách thức như: công tác tuyên truyền, vận động của một số địa phương chưa đạt hiệu quả cao, chưa tiếp cận được đến 100% dân cư trên địa bàn; hành vi ứng xử với môi trường của một bộ phận dân cư vẫn chưa được cải thiện; một số tuyến đường, khu vực công cộng, công trường xây dựng... vẫn còn tình trạng thải bỏ rác bừa bãi; công tác quản lý chất thải rắn còn gặp nhiều khó khăn trong chuyển đổi phương tiện thu gom, hạ tầng kỹ thuật cho việc thu gom chưa hoàn chỉnh; các

khó khăn về các nguồn vốn triển khai các dự án xử lý nước thải, chất thải rắn; hạ tầng kỹ thuật chưa theo kịp sự phát triển của xã hội (hệ thống camera phục vụ quản lý chưa đảm bảo số lượng, phương tiện thu gom rác thải còn thô sơ, tiến độ chuyển đổi chậm...); việc ban hành giá dịch vụ thu gom vận chuyển xử lý chất thải rắn sinh hoạt của quận huyện triển khai còn chậm do tác động ảnh hưởng đến nhiều đối tượng; việc chuyển đổi mô hình hoạt động của lực lượng thu gom rác dân lập còn hạn chế do chưa có quy định bắt buộc về hình thức tổ chức có pháp nhân, chủ yếu là vận động; nguồn vốn còn lại của Quỹ Bảo vệ môi trường không đủ đáp ứng nhu cầu vay của các đơn vị; việc chuyển đổi công nghệ xử lý đang trong quá trình thực hiện với những nỗ lực của các đơn vị xử lý chất thải cùng sự hỗ trợ tích cực của các Sở ngành tuy nhiên vẫn còn đó những khó khăn để hoàn thiện về một số thủ tục pháp lý.

Với kết quả đã đạt được nêu trên cho thấy sự nỗ lực của Sở Tài nguyên và Môi trường, các Sở ban ngành liên quan và Ủy ban nhân dân các quận huyện trong công tác quản lý và bảo vệ môi trường, góp phần làm cho chất lượng môi trường Thành phố ngày càng được cải thiện; mặc dù còn nhiều khó khăn, tồn tại phía trước nhưng Sở Tài nguyên và Môi trường sẽ tiếp tục phối hợp với các đơn vị khắc phục những hạn chế, kịp thời tham mưu đề ra các kế hoạch, chính sách trong công tác quản lý hiệu quả và kịp thời, vận động người dân cùng chung tay xây dựng Thành phố xanh, sạch và phát triển bền vững.

II. Định hướng công tác quản lý, bảo vệ môi trường trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2020-2030

Công tác quản lý và bảo vệ môi trường là một quá trình liên tục và lâu dài. Trên cơ sở đánh giá kết quả và kinh nghiệm triển khai Chương trình hành động số 13-CTrHĐ/TU và Chỉ thị 19-CT/TU của Ban Thường vụ Thành ủy, Sở Tài nguyên và Môi trường xác định phương hướng công tác bảo vệ môi trường giai đoạn 2020-2030 như sau:

1. Tiếp tục triển khai thực hiện hiệu quả Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Thành phố; phối hợp các Sở ngành và Ủy ban nhân dân các quận/huyện giữ vững và nâng chất các chỉ tiêu đã hoàn thành của Chương trình giảm ô nhiễm môi trường giai đoạn 2015-2020, triển khai thực hiện các chỉ tiêu mới đề ra trong giai đoạn 2020-2030; triển khai Kế hoạch Xây dựng thành phố Xanh - Thân thiện môi trường giai đoạn 2020- 2025², Kế hoạch Hướng ứng phong trào “Chống rác thải nhựa” trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2019-2021 và Kế hoạch hành động về quản lý rác thải nhựa đại dương trên địa bàn Thành phố đến năm 2030.

² Kế hoạch số 3671/KH-STNMT-CCBVMТ ngày 18 tháng 5 năm 2020

2. Tiếp tục đẩy mạnh và duy trì thường xuyên công tác tuyên truyền và vận động nhân dân tham gia bảo vệ môi trường tại địa phương với các hình thức đa dạng và phù hợp với từng nhóm đối tượng, chú trọng các giải pháp tăng cường sự tham gia công nhân và người lao động,...trong các phong trào, sự kiện, hoạt động bảo vệ môi trường.

3. Chú trọng nâng cao công tác quản lý môi trường, thực hiện giải pháp xử lý vi phạm hành chính trong công tác bảo vệ môi trường nói chung và rác thải nói riêng. Tập trung triển khai các giải pháp phòng ngừa, giảm thiểu tác động của nước thải, khí thải và chất thải rắn đến môi trường trong lĩnh vực công nghiệp, dịch vụ.

4. Đảm bảo vệ sinh môi trường, nâng cao chất lượng môi trường sống cho người dân; tăng cường trách nhiệm của Sở ban ngành, Ủy ban nhân dân các quận/huyện trong công tác quản lý chất lượng vệ sinh môi trường, phát triển cây xanh, mảng xanh song song với các giải pháp thúc đẩy xanh hóa sản xuất, xanh hóa tiêu dùng, tiến tới xanh dựng thành phố xanh - phát triển bền vững và thích ứng với biến đổi khí hậu.

CHI CỤC BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG - PHÒNG QUẢN LÝ CHẤT THẢI RẮN